

De äldres ställning som klienter och patienter inom social- och hälsovården måste tryggas

Text: Päivi Ahosola
specialsakkunnig,
Äldreombudsmannens byrå

De äldres säkerhet som klienter och patienter inom social- och hälsovården är ett viktigt intresseområde inom äldreombudsmannens påverkansarbete. De äldre bör få de tjänster som de behöver och de har rätt till en trygg vardag.

Under de första 1,5 åren har äldreombudsmannens byrå kontaktats av många medborgare. De har gett mycket information om de äldres ställning och tillgodoseendet av de äldres rättigheter i olika sammanhang, vilket är till stor nytta i äldreombudsmannens påverkansarbete. Största delen av kontakterna har gällt svårigheter med att uträtta ärenden digitalt. Också oro över tillgången till social- och hälsovårdstjänster samt missförhållanden inom servicen är ett vanligt ämne. Ur ett säkerhetsperspektiv finns det risker med digitalt uträttande av ärenden och med situationer där tjänster inte erbjuds eller där tjänsterna inte fungerar som de ska.

Då allt fler ärenden ska uträttas digitalt uppstår många slags säkerhetsutmaningar för äldre, för vilka datorer och smarttelefoner inte alltid är bekanta eller ens möjliga att använda. Till och

med att få hjälp, till exempel att boka en läkartid, kan ta längre tid för den som inte klarar av att uträtta ärenden digitalt. En fråga för sig är vem som vid behov kan hjälpa personerna att uträtta ärenden digitalt och hur man då säkerställer att till exempel känsliga hälsouppgifter inte råkar i fel händer.

Alla ska garanteras en trygg vardag

Bland dem som tar kontakt angående social- och hälsovårdstjänster är det vanligaste bekymret att de inte får några tjänster. Allt fler äldre bor hemma också i det skede när deras funktionsförmåga redan börjar vara nedsatt på många sätt. Liksom vi har läst i uppgifter från THL har antalet besök inom hemvården minskat drastiskt och de inriktas på personer som behöver mycket hjälp. Det är viktigt att garantera en trygg vardag för hemmaboende äldre och att beakta att alla inte har till exempel anhöriga som kan se till att de får hjälp.

En viktig uppgift för äldreombudsmannen är att ge utlåtanden om pågående lagreformer. Via utlåtandena kan äldreombudsmannen bidra till en förbättring av klient- och patientsäkerheten. Ett av de senaste utlåtandena gällde till exempel utkastet till regeringens proposition om ändring av äldreomsorgslagen så att det planerade personaldimensioneringskravet på 0,7 för serviceboende med heldygnsomsorg skjuts upp med flera år.

Äldreombudsmannens åsikt är att dimensioneringskravet inte ska skjutas upp. En central motivering för en tillräcklig personaldimensionering är patient- och klientsäkerheten. En majoritet av klienterna vid serviceboenden med heldygnsovsnorg har en långt gången kognitiv sjukdom, varmed de behöver ständig närvaro av en annan person. Det måste finnas tillräckligt mycket kompetent personal. Inte heller gemenskapsboende, där var och en bor i en egen bostad, är då en trygg lösning.

Äldre klienter och patienter inom social- och hälsovården bör kunna lita på att vården och servicen ordnas på ett sätt som garanterar deras säkerhet. ○

Äldreombudsmannen är en självständig och oberoende myndighet, som arbetar för de äldres intressen och rättigheter. Äldreombudsmannens uppgift är att säkerställa att de äldres ställning och rättigheter beaktas i lagstiftningsarbetet och det samhälleliga beslutsfattandet. Äldreombudsman för tillfället är Päivi Topo.

www.vanhusasia.fi/sv